

ANAZARBOS & ANAVARZA
CİLT III

F. Fatih GÜLŞEN

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8430-28-8 (Tk)

978-625-8430-32-5 (3.c)

Kitap Adı

ANAZARBOS & ANAVARZA CİLT III

Editör

F. Fatih GÜLŞEN

ORCID iD: 0000-0002-9592-5326

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

SOC003000

DOI

10.37609/akya.982

GENEL DAĞITIM

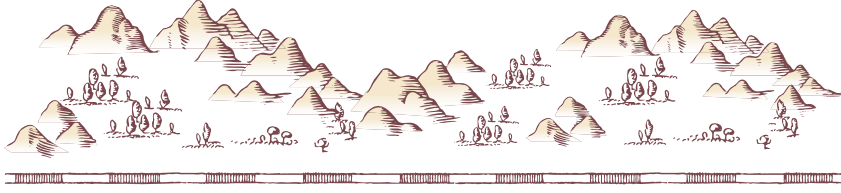
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

İnsanoğlunun dünyada ve ülkemizde salgın hastalıklarla mücadele ettiği bu zorlu süreçte dahi araştırmalarına ara vermeden devam eden ve bu bilimsel eserin hazırlanmasına emek veren birbirinden değerli araştırmacılarımızı en içten duygularıyla kutluyorum. Ülkemizin her alanda hızla gelişmesine paralel olarak kültürel çalışmalarda ve multidisipliner araştırmalarda da belirgin olarak artış olduğu görülmektedir. Yıllara dayalı uzun ve meşakkatli araştırmalar sonucunda ortaya çıkartılan böylesine önemli bilimsel eserler sadece evrensel bilime önemli katkılar sağlamakla kalmıyor bölgemizin tanınmasına, turizmin gelişmesine, ekonomik kalkınmadan sosyal hayatın gelişmesine kadar birçok alanda etkili olmaktadır.

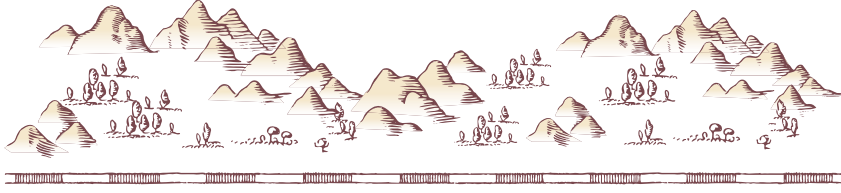
On binlerce yıllık tarihe sahip Anadolu'da, lezzetli mutfağı, kaleleri, hanları, çarşıları, camileri, kervansarayları, yaylaları, festivalleri ve tarihi geçmişi ile medeniyetler kenti Adana, büyük bir Turizm ve kültür zenginliğine sahiptir. Adana Valiliği olarak tarihte metropolis ve neokoros'luk ünvanları almış ve bunların yanı sıra farklı medeniyetlere başkentlik yapmış en özel kültür zenginliklerimizden Anavarza antik kentinin ortaya çıkartılması, restore edilmesi, korunması, tanıtılması, gelecek nesillere aktarılması hem bilimsel hem de turizm açısından hak ettiği değere kavuşturularak taçlandırılması için bilim insanlarımız ve bütün şehrimizle kenetlenmiş bir biçimde çalışmalarımızı aralıksız sürdürmekteyiz. 2013 yılından beri sürdürülen arkeolojik kazılarda İ.Ö. 5. binyıldan günümüze özellikle Asur, Hellenistik, Roma, Doğu Roma(Bizans), Arap, Orta Çağ, Osmanlı dönemlerinin tarihine ve yaşamına ışık tutacak çok önemli bilgiler ve buluntular ele geçmiştir. Adana'ya yaptığımız yatırımlarla her açıdan nitelikli bir şehir geliştirmek istediğimiz için, sadece tarım, hayvancılık, sanayi, istihdam, ulaşım, eğitim, ekonomi, alt yapı vb. hizmetlere değil kentimizin kültürel, sanatsal, sosyal, turizm, peyzaj ve estetik değerlerini güçlendirecek bölgemize dinamizm kazandıracak bilimsel çalışmalara da gereksinim duyulmaktadır. Bu sebeplerle Valiliğimiz öncülüğünde 20 ayda hazırlanan bu bilimsel eserde 21 üniversite, 8 devlet kurumu ve 3 özel teşebbüs olmak üzere 32 farklı kurumdan 95 araştırmacıyla 40 farklı branşta 68 bilimsel makale bir araya getirilerek özgün ve eşsiz bir eser ortaya çıkartılmıştır.

15 nisan 2014 tarihinde Unesco Dünya Mirası Geçici Listesine alınan Anavarza Kenti'nin, Daimi Listeye girmesiyle Kentin Uluslararası arenada tanınırlığı ve marka kent olma yolunda önemli ve büyük bir adım atacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda Valiliğimiz ile Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü arasında 21 mart 2018 tarihinde imzaladığımız "Alan Yönetimi" protokolü kentin bu süreçteki ilerlemesinin ilk büyük adımı olmuştur. Anavarza'ya ulaşım sağlayan karayollarının genişletilmesi çalışmaları tamamlanmış, turizm karşılama ünitesi bitirilmiş, kentin içine konumlanmış bilgilendirme levhaları, çevre düzenlemeleri, Sit irdelemeleri, Arkeopark projeleri, hızla ilerleyen kazılar, tamamlanan restorasyon projeleri ve yeni başlayacak projeler ve çalışmalarla kentin hızlı bir şekilde hem bilim dünyasına

hem de turizm dünyasına tanıtılması hedeflenmektedir. Anazarbos&Anavarza kitabı içinde bulunan makalelerde paylaşılan binlerce yeni ve özgün bilgilerin ve buluşların Adana'mıza, Ülkemize, evrensel bilime ve günümüzden geleceğe tüm insanlığa hizmet etmesi dileklerle...

Süleyman ELBAN

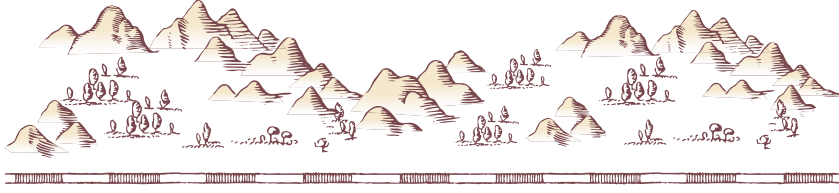
Adana Valisi

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	DATED COINS OF THE TARKONDIMOTID DYNASTY ..... 1 <i>Wayne G. SAYLES</i>
Bölüm 2	BAZI YAYINLANMAMIŞ VE AZ BİLİNER ANAZARBOS SİKKELERİ SOME UNPUBLISHED AND RARE ANAZARBOS COINS ..... 17 <i>Bekircan TAHBERER</i>
Bölüm 3	BİR ANAZARBOS SİKKESİ IŞIĞINDA KENTİN TARİHİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER REFLECTIONS ON HISTORY OF ANAZARBOS CITY IN LIGHT OF A COIN FIND ..... 31 <i>Fusun TÜLEK</i>
Bölüm 4	ANAZARBOS SİKKELERİNDE MİMARİ TASVİRLER ARCHITECTURAL DEPICTIONS ON ANAZARBOS COINS ..... 41 <i>Fatih ERHAN</i>
Bölüm 5	ADANA MÜZESİ'NDEKİ ANAZARBOS SİKKELERİ ANAZARBOS COINS IN ADANA MUSEUM ..... 79 <i>İmam KESKİN</i>
Bölüm 6	DIOSCORIDES VE MATERIA MEDICASI DIOSCORIDES AND DE MATERIA MEDICA ..... 117 <i>Serpil DEMİRCİ KAYIRAN</i>
Bölüm 7	OVALIK KİLİKYA ANTİK KENTLERİNİN KENTSEL ÖĞELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI COMPARISON OF URBAN ELEMENTS OF ANCIENT CITIES OF CILICIA PEDIAS ..... 125 <i>Yelda DURGUN ŞAHİN, F. Fatih GÜLŞEN M. Faruk ALTUNKASA</i>
Bölüm 8	UNESCO DÜNYA MİRAS LİSTESİ'NDE VE TÜRKİYE UNESCO GEÇİCİ LİSTESİ'NDE "ANTİK YERLEŞİM" OLARAK TANIMLANAN MİRASLAR VE ANAVARZA ANTİK KENTİ HERITAGE DEFINED AS "ANCIENT SETTLEMENTS" IN UNESCO WORLD HERITAGE LIST AND UNESCO TENTATIVE LIST OF TURKEY, AND THE ANCIENT CITY OF ANAZARBOS ..... 147 <i>Veysel ÖZBEY, Duygu SABAN</i>
Bölüm 9	ULUSAL VE ULUSLARARASI DÜZEYDE KORUMA ANLAYIŞININ YASAL EVRİMİ VE ANAVARZA LEGAL EVOLUTION OF THE CONCEPT OF PROTECTION AT NATIONAL AND INTERNATIONAL LEVEL AND ANAVARZA ..... 165 <i>Gerçek İnanç CUDAL</i>
Bölüm 10	OVALIK KİLİKİA'DA BİR ROMA KENTİ: ANAZARBOS (ANAVARZA) ANTİK KENTİNİN TURİZM POTANSİYELİ A ROMAN CITY IN KILIKIA PEDIAS: TOURISM POTENCY OF ANAZARBOS ANCIENT CITY ..... 181 <i>Lale YILMAZ</i>

Bölüm 11	ANAZARBOS (DİLEKKAYA KÖYÜ/KOZAN/ADANA) ANTİK KENTİNİN KÜLTÜR TURİZMİ DESTİNASYONU ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ EVALUATION OF ANAZARBOS (DİLEKKAYA VİLLAGE/KOZAN/ADANA) ANCIENT CITY WITHIN THE FRAMEWORK OF CULTURAL TOURISM DESTINATION.....	207
	<i>Sabri ARICI</i>	
Bölüm 12	TARİHİ VE KÜLTÜREL MİRAS TURİZMİ BAKIMINDAN ANAVARZA ANTİK KENTİNİN TURİZM POTANSİYELİ TOURISM POTENTIAL OF ANAVARZA ANCIENT CITY IN TERMS OF HISTORICAL AND CULTURAL HERITAGE TOURISM.....	215
	<i>Deniz KARAÖMERLİOĞLU BOZ</i>	
Bölüm 13	ANAZARBOS & ANAVARZA ANTİK KENTİ'NİN ÖNEMİ VE ARKEOPARK DÜZENLEMESİ ARCHAEOARK ARRANGEMENT AND IMPORTANCE OF THE ANAZARBOS&ANAVARZA ANCIENT CITY.....	229
	<i>Çağlayan YAVUZ</i>	
Bölüm 14	ANAVARZA YÖRESİNE TÜRK BOYLARININ YERLEŞİMİ SETTLEMENT OF TURKISH TRIBES IN ANAVARZA REGION.....	249
	<i>Davut YELİN</i>	
Bölüm 15	1950'Lİ YILLARDAN GÜNÜMÜZE ANAVARZA'DA YAŞAM LIFE IN ANAVARZA FROM THE 1950S TO THE PRESENT.....	261
	<i>Mahmut SARICAN</i>	
Bölüm 16	GÜNÜMÜZDE 550 NÜFUSLU METROPOL; ANAZARBOS TODAY'S METROPOL WITH 550 POPULATION; ANAZARBOS.....	269
	<i>Hasan ERDOĞAN</i>	
Bölüm 17	ANAZARBOS ZAFER TAKI / KENT KAPISI RESTORASYON ÇALIŞMALARI: PROJE VE UYGULAMA ANAZARBOS TRIUMPHAL ARCH RESTORATION WORKS: PROJECT AND APPLICATION.....	275
	<i>Fahrettin Emrah KÖŞGEROĞLU, Doğan Zilan ÖZCAN</i>	

YAZARLAR

Prof. Dr. M. Faruk ALTUNKASA

Çukurova Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Peyzaj Mimarlığı AD.

ID 0000-0003-4449-2708

Dr. Öğr. Üyesi Sabri ARICI

Mersin Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji AD.

ID 0000-0003-4925-6704

Arkeolog Gerçek İnanç CUDAL

Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü

Doç. Dr. Serpil DEMİRCİ KAYIRAN

Çukurova Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Eczacılık Meslek Bilimleri Bölümü, Farmasötik Botanik AD.

ID 0000-0001-8340-3347

Dr. Öğr. Üyesi Yelda DURGUN ŞAHİN

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Şehircilik AD.

ID 0000-0001-6708-9247

Hasan ERDOĞAN

Profesyonel Turist Rehberi ve Adana Rehberant Odası (ADRO) Başkanı

Doç. Dr. Fatih ERHAN

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji AD.

ID 0000-0002-6690-1050

Dr. Öğr. Üyesi F. Fatih GÜLŞEN

Çukurova Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji AD.

ID 0000-0002-9592-5326

Dr. Öğr. Üyesi Deniz KARAÖMERLİOĞLU BOZ

Çukurova Üniversitesi Karataş Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Seyahat İşletmeciliği Bölümü

ID 0000-0002-4958-7653

Ark. İmam KESKİN

Adana Müzesi,

ID 0000-0002-0874-4042

Fahrettin Emrah KÖŞGEROĞLU

Y. Mimar. Rest. Uzm.

ID 0000-0003-4737-2381

Veysel ÖZBEY

Doktora Öğrencisi Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık AD.

ID 0000-0002-4454-2317

Doğan Zilan ÖZCAN

Y. Mimar. Rest. Uzm.

Prof. Dr. Duygu SABAN

Çukurova Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Mimarlık Tarihi AD.

ID 0000-0002-8906-6748

Mahmut SARICAN

Ziraat Yüksek Mühendisi

Wayne G. SAYLES

Wayne G. Sayles, özellikle Kilikya madeni paraları konusunda uzmanlaşmış Amerikalı bir nümismatist ve yazardır.

Bekircan TAHBERER

Bağımsız Araştırmacı-Sikkebilimci, Vancouver, BC Kanada

Prof. Dr. Füsün TÜLEK

Kocaeli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü,
Sualtı Arkeolojisi AD.

 0000-0001-8652-6019

Çağlayan YAVUZ

Adana Arkeoloji Müzesi, Sanat Tarihçi

Dr. Davut YELİN

Tarım Bakanlığı, Ziraat Yüksek Mühendisi

Dr. Öğr. Üyesi Lale YILMAZ

Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü

 0000-0002-3767-6499